

OBLICI MISLI: SUD

1. Definicija suda

2. Teorije suda

● predikaciona teorija suda (4. varijante)

3. Vrste sudova

● četverostruka podjela sudova

● složeni sudovi

4. Odnosi među sudovima

● logički kvadrat

ns

SUD: definicija, struktura, teorije ...

- sud (stav, iskaz) je spoj pojmova kojima se nešto tvrdi ili poriče.
- sud je misao koja nužno posjeduje istinosnu vrijednost (T-⊥)

- suđenje je psihički proces, a sud je rezultat tog procesa
- sud je logička, a rečenica gramatička tvorevina

Pored istinosne vrijednosti. SUD je i strukturirana misao. Sud mora imati strukturu (formu, izgled). U logici postoje različiti pristupi i podjele po ovom pitanju.

Teorije o strukturi suda:

- predikaciona
- relaciona
- egzistencijalna

Pitanje može biti pametno ili glupo, pristojno ili nepristojno, smisljeno ili besmisleno, ali ne može biti istinito niti neistinito. Isto važi i za savjet, naredbu, molbu..tzv. ne-tvrdeće misli.

- Relaciona t. - sud definira kao relacioni sud tj. kao odnos između dva pojma od kojih ni jedan nije ni subjekt ni predikat, već su oni i subjekti i predikati, opća formula je (a R b)
- Egzistencijalna t. – u svakom sudu imamo samo jedan pojam (subjekat) i bit je suda u priznavanju ili poricanju egzistencije onoga što se tim pojmom misli.

ns

SUD: predikaciona teorija suda

Predikaciona teorija: u svakom sudu nužno se sadrže dva pojma: subjekat (S) i predikat (P) ?

- **SUBJEKAT** - misao o onome o čemu u sudu nešto tvrdimo
- **PREDIKAT** - misao o onome šta o subjektu tvrdimo
- **KOPULA** - misao o vezi subjekta i predikata (pozitivna ili negativna), ili je sastavni dio predikata .

Sud je misao kojom se o nečemu (S) tvrdi nešto drugo (P) pomoću nečeg trećeg (K), formula "S P"

Četiri varijante predikacione t. suda:

1. teorija supsumcije,
2. teorija identiteta po *opsegu*,
3. teorija imanencije,
4. teorija identiteta po *sadržaju*

1. Teorija supsumcije – bit svakog suda je podvođenje opsega subjekta pod **opseg p.**

2. Teorija identiteta po opsegu - je teorija po kojoj je bit svakog suda **identifikacija opsega** subjekta i predikata.

3. Teorija imanencije - je teorija po kojoj je bit suda u imanentnosti **sadržaja** predikata **sadržaju** subjekta.

4. Teorija identiteta po sadržaju - je teorija po kojoj je bit suda u identificiranju **sadržaja** subjekta i predikata.

ns

SUD: vrste sudova (tradicionalna podjela)

1. Sudovi po kvantitetu (po količini)

- **univerzalni** (opći): *Svi profesori su rastreseni*
- **partikularni** (posebni): *Neke ptice nisu selice*
- **singularni** (pojedinačni): *Kant je filozof*
neki autori navode i tzv. **generalne sudove** (npr. *Čovjek je smrtno*)

2. Sudovi po kvalitetu (po kakvoći)

- **afirmativni (+)**: *Neki romani su dosadni*
- **negativni (-)**: *Nijedan pas nije mačka*
- **limitativni** (beskrajni): *Duša je nesmrtna*
afirmativna kopula i negativni predikat

3. Sudovi po modalitetu (po sigurnosti)

- **problematički**: *Kiša je možda prestala* - "◇p"
- **apodiktički**: *Željezo nužno (mora) tone* - "□p"
- **asertorički**: *Neki romani su dosadni* - "p"
nemaju riječi kao P. i AP: *možda, vjerovatno, nužno ...* - te se smatra da jeste kako se tvrdi.

4. Sudovi po relaciji (po odnosu)

- **kategorički**: *Nebo je plavo*
(veza S i P nije ničim uvjetovana; **S=P**)
- **hipotetički**: *Ako kiša pada, trava raste*
(odnos S i P je uvjetovan; **ako p onda q**)
- **disjunktivni**: *On je lud ili genijalan*
(**S je P1 ili P2; S1 ili S2 je P**)

SUDOVI PO SLOŽENOSTI: misli se na sudove koje se mogu ili ne mogu raščlaniti na druge sudove. Razlikujemo - **jednostavne** (atomske): kategorički s. i **složene** (molekularne): hipotetički i disjunktivni s.

ns

Kombinovana podjela sudova po kvantitetu i kvalitetu

Kombinovanjem prve dvije vrste dobijamo četiri važne vrste sudova za izvođenje zaključka i oni spadaju u glavne dijelove logike.

Ti sudovi su:

univerzalno-afirmativni (a), partikularno-afirmativni (i),
univerzalno-negativni (e) i partikularno-negativni sudovi (o).

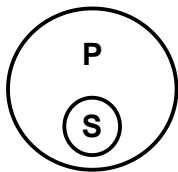
Označavaju se slovima za *latinske vokale (affirmio/nego)*: "a", "i", "e", "o"

Svi S su P (S a P)	Neki S su P (S i P)	Nijedan S nije P (S e P)	Neki S nisu P (S o P)
univerzalno-afirmativni	partikularno-afirmativni	univerzalno-negativni	partikularno-negativni
kratka oznaka "a"	kratka oznaka "i"	kratka oznaka "e"	kratka oznaka "o"

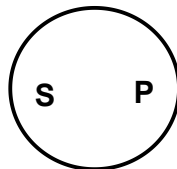
ns

Vrste sudova po kvantitetu i kvalitetu - univerzalni sud

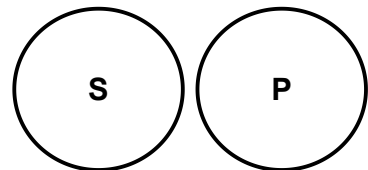
Grafički prikaz: "a" - "e".

1a. UNIVERZALNO-
AFIRMATIVNI SUD

1b. UNIVERZALNO-
AFIRMATIVNI SUD

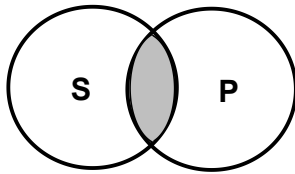

2. UNIVERZALNO-
NEGATIVNI SUD

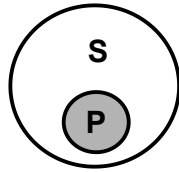
ns

Vrste sudova po kvantitetu i kvalitetu - partikularni sud

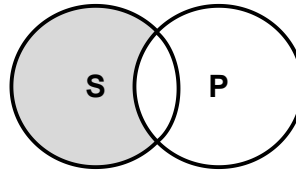
Grafički prikaz: "i" - "o".

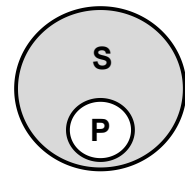
3a. PARTIKULARNO-
AFIRMATIVNI SUD

3b. PARTIKULARNO
-AFIRMATIVNI SUD

4a. PARTIKULARNO-
NEGATIVNI SUD

4b. PARTIKULARNO-
NEGATIVNI SUD

ns

Složeni sudovi: tabelarni prikaz (istinosna tablica)

"Ako kiša pada, onda su ulice vlažne"				"Petar je genijalan ili lud"				"Ili grmi il' se zemlja tresne"					
Hipotetički ili implikativni sud	p	q	"Ako p, onda q" " $p \supset q$ "	Disjunktivni sud	p	q	"p ili q" " $p \vee q$ "	Alternativni sud	p	q	"Ili p ili q" " $p \wedge q$ "		
	I	I	I		I	I	I		I	I	I	I	N
	I	N	N		N	I	N		I	I	I	N	I
	N	I	I		I	N	I		I	I	N	I	I
N	N	I	I	N	N	N	N	N	N	N	N		

Konjunktivni sud	"Snijeg pada i vjetar duva"		
	p	q	"p i q" " $p \cdot q$ "
	I	I	I
	I	N	N
N	I	N	
N	N	N	

Binegativni sud	"Niti grmi nit' se zemlja tresne"		
	p	q	"Ni p ni q" " $p \downarrow q$ "
	I	I	N
	I	N	N
N	I	N	
N	N	I	

ns

Odnosi među sudovima

(predikativni sudovi)

“Svi ljudi su smrtni” -
“Nijedan čovjek nije smrtni”

1. Kontrarni (suprotni) sudovi:

univerzalno-afirmativni i univerzalno-negativni sud s istim subjektom i predikatom. Odnos u kojem se nalaze naziva se **kontrarnost**.

S = “ae”.

“Svi trgovci su poštteni” -

“Neki trgovci nisu poštteni”

2. Kontradiktorni (protivrječni) sudovi:

dva suda koja imaju isti subjekt i predikat, a razlikuju se i po kvantitetu i po kvalitetu. Odnos u kojem se oni nalaze naziva se **kontradikcija**.

S = “ao” - “ei”.

“Svi ljudi su smrtni” - “Neki ljudi su smrtni”

3. Subalternacija (podređenost):

je odnos između dva suda s istim subjektom i predikatom, koji imaju isti kvalitet, ali se razlikuju po kvantitetu. Mogu biti: “ai” - “eo”.

- **subalternirajući** - univerzalni u subalternaciji,
- **subalternirani** - partikularni u subalternaciji.

“Neki trgovci su poštteni” -

“Neki trgovci nisu poštteni”

4. Subkontrarni (podsuprotni) sudovi:

dva suda s istim subjektom i predikatom, od kojih je jedan partikularno-afirmativan, a drugi partikularno-negativan. Odnos među ovim sudovima naziva se **subkontrarnost**. S = “i” - “o”.

ns

Odnosi među sudovima:

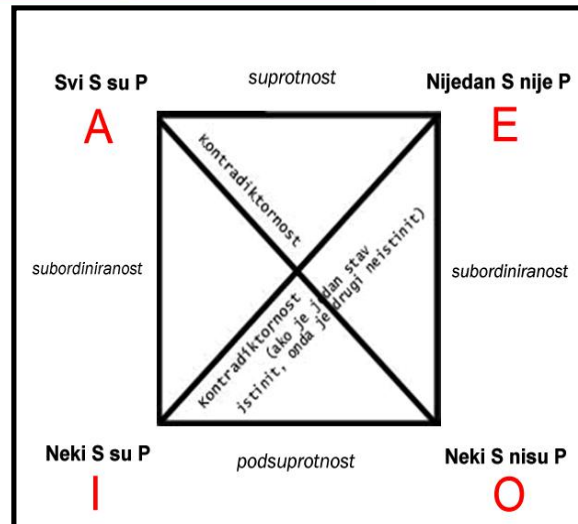
Logički kvadrat

Logički odnosi između četiri vrste predikativnih sudova mogu se izraziti pomoću tzv. „logičkog kvadrata”.

U njemu se javljaju univerzalni i partikularni, te afirmativni i negativni sudovi u svim kombinacijama. Ispituju se kao istiniti ili neistiniti.

Ovi sudovi se tradicionalno obilježavaju slovima, redom: **AEIO**. Između ovih sudova, protumačenih na tradicionalan način (kao da ono o čemu iskazi govore nedvosmisleno vrijedi), postoje 4 vrste odnosa: **kontradiktornost**, **suprotnost**, **podređenost** i **subkontrarnost** (podsuprotnost).

ns